

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΧΑΤΖΗ

Οι Αλεξανδρινές

Η ζωή στη Νειλοχώρα

μυθιστόρημα

 ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ρώμη - Συνοικία Τραστέβερε, καλοκαίρι 1993

Όταν η Κλειώ Αντύπα μπήκε στο παλαιοβιβλιοπωλείο της οδού ντέλα Σκάλα ένωσε να της κόβεται η ανάσα. Η μυρωδιά του παλιοκαιρίσιου χαρτιού είχε διαποτίσει τους τοίχους και τα ξύλα, η ζέστη ήταν αποπνικτική και το πουκάμισό της είχε κολλήσει κυριολεκτικά πάνω της. Ιστοί αράχνης έγλειφαν το δέρμα της, ενώ κάποια μισο-ναρκωμένα έντομα που ξεπετάγονταν απ' τα μεταλλικά ράφια την ανάγκασαν ν' ανοιγοκλείσει τα μάτια μορφάζοντας με αηδία. Ένα μυρμήγκι που ανηφόριζε στη ράχη ενός βιβλίου κοντοστάθηκε στη λέξη «Νείλος», σαν να 'θελε να ξεκουραστεί μετά από μια τεράστια δαπάνη ενέργειας, κι έπειτα πάλι πισωγύρισε παίρνοντας την κατηφόρα προς το μεταλλικό ράφι.

«Δεν του άρεσε ο υδάτινος θεός...» μουρμούρισε η Κλειώ χαμογελώντας. Ήπια μια γουλιά από το μπουκάλι με το εμφιαλωμένο νερό που κρατούσε στο χέρι της και σκούπισε το μέτωπό της.

Ένας εκκωφαντικός θόρυβος, βαρύς και μεταλλικός,

την τάραξε. Σε λίγα μόλις δευτερόλεπτα ακούστηκε κι ένας δεύτερος θόρυβος, στριγκός τούτη τη φορά.

«Μα τι συμβαίνει;» φώναξε έντρομη. Πήρε μια βαθιά ανάσα ρουφώντας το στομάχι της και σιγά σιγά κατάφερε να βγει απ' τον διάδρομο όπου ήταν στριμωγμένη, προσέχοντας να μη συμπαρασύρει τους δεκάδες τόνους βιβλίων που στέκονταν απειλητικά πάνω απ' το κεφάλι της. Ρίχνοντας μια αγωνιώδη ματιά στο ρολόι της, διαπίστωσε ότι είχαν περάσει δύο ολόκληρες ώρες από τη στιγμή που πάτησε το πόδι της στο παλαιοβιβλιοπωλείο της γραφικής συνοικίας Τραστέβερε. Κοίταξε στο βάθος του καταστήματος. Μισοσκόταδο. Κρύος ιδρώτας την έλουσε. Ήταν προφανές πως ο ιδιοκτήτης του μαγαζιού ετοιμαζόταν να κλείσει και είχε χαμηλώσει τα εξωτερικά ρολά. Πάνω στην απελπισία της είδε μια ανδρική φιγούρα λίγα μέτρα πιο πέρα κι αναθάρρησε. Ο άγνωστος άντρας πέρασε σβέλτα πάνω από μια στοίβα χαρτιά που 'ταν πεταμένα στο πάτωμα. Η εμφάνισή του ήταν άψογη, θα 'λεγες ατσαλάκωτη. Φορούσε μπλε παντελόνι και λευκό βαμβακερό μακρυμάνικο πουκάμισο.

«Είναι ολοφάνερο πως δεν ανήκει στην κατηγορία των ανθρώπων που υποφέρουν από τη ζέστη...» μουρμούρισε μέσα απ' τα δόντια της και «Μα τι σκέφτομαι, Θεέ μου!» έψεξε τον εαυτό της.

«Ακούσατε κάτι;» τη ρώτησε ο Ιταλός Φάμπιο Σορεντίνιο. Η Κλειώ, που τον τελευταίο καιρό διψούσε για μια περιπέτεια ικανή να συνταράξει την επίπεδη ζωή της, τον κοίταξε χαμογελαστή.

«Αν δεν κάνω λάθος, το κατάστημα κλείνει».

«Που να πάρει η ευχή!» φώναξε οργισμένος.

«Μην κάνετε έτσι. Ενδέχεται να μας κλείδωσαν μέσα» του αποκρίθηκε ψύχραιμη.

«Δεν έχει τον θεό της!» συλλογίστηκε εκείνος τινάζοντας νευρικά τη σκόνη που 'χε σταθεί πάνω του.

Η Κλειώ δίστασε να συνεχίσει, αλλά ήταν σαφές πως ήθελε να τον εντυπωσιάσει.

«Ψάχνετε κάτι σημαντικό;»

«Πιστεύετε ότι είναι ώρα για συζητήσεις; Έχετε καταλάβει ότι κινδυνεύουμε να εγκλωβιστούμε σ' αυτόν τον άθλιο χώρο;»

Την άφησε πίσω του και βημάτισε βιαστικά προς την αριστερή πλευρά του μαγαζιού, όπου σε μια γωνιά βρισκόταν καρφωμένο ένα παλιό μεταλλικό γραφείο, μ' ένα σωρό χαρτιά, παλιές ατζέντες κι έναν τόνο σκονισμένα βιβλία πάνω του. Είπε δυο λέξεις με τον ιδιοκτήτη και, μόλις πλησίασε κι η Κλειώ κοντά τους, εκείνος σήκωσε τα εξωτερικά ρολά και ελευθέρωσε την έξοδο. Στάθηκαν κι οι δυο στο πεζοδρόμιο.

«Κλειώ Αντύπα. Ελληνίδα» έτεινε το χέρι της.

«Φάμπιο Σορεντίνο».

«Θα μου πείτε λοιπόν τι ψάχνετε;»

Η αιτία που εκ πρώτης όψεως δεν μπορούσαν να συμπλεύσουν ήταν η αντίθεση ανάμεσα σε μια γυναίκα που διασκέδαζε τον χρόνο της κι έναν άντρα που δεν είχε λεπτό για χάσιμο, ή τουλάχιστον έτσι έδειχνε. Την κοίταξε λοξά και απάντησε εν συντομία, καταβάλλοντας εμφανή προσπάθεια να είναι ευγενικός.

«Ένα παλιό βιβλίο ενός Γάλλου αιγυπτιολόγου, που αφορά το μνημείο της Σφίγγας» εξήγησε.

«Αλήθεια;» αποκρίθηκε η Κλειώ σε τόνο που δεν έκρυβε την αμηχανία της. «Και τι σχέση έχετε εσείς με την Αίγυπτο;»

Βαρύθυμος και εκνευρισμένος ο άντρας, ήταν ολοφάνερο πως δεν είχε καμία διάθεση για περαιτέρω κουβέντες. Εκείνη την εποχή ήταν βυθισμένος σε μια μοναξιά εντελώς αταίριαστη προς τις απαιτήσεις της ζωής του. Θαρρείς πως ακόμα και η ανάσα του ήταν εντελώς αθόρυβη.

Έριξε μια διερευνητική ματιά στην Κλειώ χωρίς να πει λέξη. «Σβέλτες κινήσεις, αυθόρμητο, ενθουσιώδες άτομο, αλλά... και κάπως ιδιόρρυθμη» συμπέρανε αναλογιζόμενος τον τρόπο με τον οποίο αντιμετώπισε τον παρ' ολίγον «εγκλεισμό» τους.

Προσπάθησε να προσδιορίσει την ηλικία της. Τον μπέρδευε αυτό το λεπτό διχτάκι που είχε αρχίσει να σχηματίζεται γύρω απ' τα μάτια της. «Γύρω στα τριάντα» υπέθεσε. «Όμορφη δεν τη λες, είναι όμως συμπαθέστατη» παραδέχτηκε. «Μέτριο ανάστημα, συμμετρικά χαρακτηριστικά, σωστές αναλογίες, ζωηρό βλέμμα και... αρκετό πάθος για ζωή» συνέχισε τον συλλογισμό του.

Την αποχαιρέτησε μ' ένα νεύμα και πέρασε στο απέναντι πεζοδρόμιο. Η Κλειώ τον κοιτούσε να ξεμακραίνει μες στο ιστορικό Τραστέβερε με τις γραφικές πλατειούλες, τους κήπους και τα αναρίθμητα σοκάκια, αλλά, πάνω που νόμιζε ότι είχε πια χαθεί από το οπτικό της πεδίο, εκείνος έκανε μεταστροφή και της έγνεψε να πάει κοντά του. Σάστισε. Συνήλθε όμως στη στιγμή και ξεκίνησε να τον συναντήσει, σκύβοντας ελαφρά το κεφάλι για ν' αποφύγει την

τέντα ενός υπαίθριου ανθοπωλείου. Ο Φάμπιο στεκόταν ακίνητος παρακολουθώντας τη να πλησιάζει.

«Όμορφη μέρα» είπε κοιτάζοντάς την ολόισια στα μάτια.

«Πραγματικά» σχολίασε εκείνη χαμηλόφωνα.

«Θα θέλατε να φάμε μαζί;» της πρότεινε.

«Γιατί όχι;» δέχτηκε αυθόρμητα, ρίχνοντας ωστόσο συγχρόνως μια αγωνιώδη ματιά στο ντύσιμό της. Η εικόνα που αντίκρισε την καθησύχασε. Είχε σκοπό να επισκεφθεί τους γονείς της Φραντζέσκα, της Ιταλίδας φίλης της που τη φιλοξενούσε, γι' αυτό και είχε φορέσει το μαύρο λινό ταγέρ της και το λευκό πουκάμισο.

«Με τι έχετε έρθει;» τη ρώτησε.

«Με το μετρό».

«Πάμε λοιπόν» είπε εκείνος και κατευθύνθηκαν προς τη Σάντα Μαρία ντέλα Σκάλα. Σε λίγα λεπτά το ρολόι της εκκλησίας θα χτυπούσε τη μισή ώρα μετά τις τρεις. Η Κλειώ υπέθεσε πως κάπου εκεί τριγύρω θα 'χε αφήσει το αυτοκίνητό του. Περπάτησαν λίγα μέτρα συζητώντας στη γλώσσα του και... «Εδώ είμαστε!» είπε ο Φάμπιο. Μια κομψή ταμπέλα έξω από το μεσαιωνικό κτίριο μπροστά απ' το οποίο στέκονταν έγραφε Hotel. Η Κλειώ ξαφνιασθηκε.

«Γιατί σε ξενοδοχείο;» ρώτησε κοφτά.

«Έχει γνήσιο ιταλικό κρασί κι εκλεκτό μενού» της απάντησε απλά.

Η Κλειώ τον ακολούθησε με βήματα διστακτικά. Ομολογουμένως ο χώρος φάνταζε παραδεισένιος. Ζεστός και μυρωδάτος, γεμάτος από κάθε λογής φυτά, ξύλινους πάγκους και δερμάτινους αναπαυτικούς καναπέδες στο χρώ-

μα του κάστανου. Ένα πανό στον τοίχο φιλοξενούσε ρετρό διαφημίσεις εκλεκτών κρασιών, ενώ στην οροφή τα κλαδιά ενός υποτιθέμενου αμπελώνα μπλέκονταν από δοκάρια σε δοκάρια τόσο περίτεχνα, που έδιναν μια ψευδαισθητική αίσθηση φρεσκάδας. Η Κλειώ ζήτησε την άδεια να τηλεφωνήσει. Ο Φάμπιο, θαρρείς και βρισκόταν στο σπίτι του, τράβηξε τη συσκευή που υπήρχε πίσω από τον πάγκο, την έφερε μπροστά της και απομακρύνθηκε διακριτικά. Εκείνη, κάνοντας ένα σύντομο τηλεφώνημα στη φίλη της τη Φραντζέσκα, την παρακάλεσε να ζητήσει συγγνώμη από τους γονείς της, μια και εντέλει δεν θα προλάβαινε να τους επισκεφθεί, κι επέστρεψε στο τραπέζι ανακουφισμένη.

«Λοιπόν, ας πιούμε πρώτα ένα ποτό» πρότεινε ο Φάμπιο «κι ύστερα...».

«Ύστερα, τι;» ρώτησε με αγωνιώδη φωνή.

«Θα ανέβουμε για φαγητό στο αίθριο».

«Ωραία...» συμφώνησε χαμηλόφωνα, παρατηρώντας τον συγχρόνως σχολαστικά. Έμοιαζε να 'ναι γύρω στα σαράντα με σαράντα πέντε, αλλά όρκο δεν θα 'παιρνε, γιατί το πρόσωπό του ήταν τραχύ και αφυδατωμένο, με μικρά σπασίματα. Τα μαλλιά του είχαν γκριζάρει αρκετά και το ύψος του ήταν πάνω από τον μέσο όρο. Είχε επίπεδο θώρακα, στενούς γοφούς και λεπτά, μακριά άκρα. Θα μπορούσε να τον χαρακτηρίσει εντυπωσιακό άντρα, αν οι ώμοι του δεν έγερναν ελαφρά. Κατά κάποιον τρόπο, έμοιαζε σαν να κουβαλούσε πάνω του όλες τις έγνοιες της ανθρωπότητας. Κι επιπλέον έβγαζε προς τα έξω μια εικόνα ψυχρή. Γενικά έμοιαζε προσγειωμένος και συντηρητικός.

«Σίγουρα ο νους του λειτουργεί αξιολογώντας τα πά-

ντα» σκέφτηκε η Κλειώ. «Υποψιάζομαι ότι δεν θα του αρέσουν τα ασαφή θέματα και θα θέλει οι συζητήσεις να καταλήγουν σταθερά κάπου. Κλασική περίπτωση ορθολογιστή, που δύσκολα μπορεί να σε συνεπάρει».

«Κύριε Σορεντίνο! Να υποθέσω τζιν με τόνικ... δυνατό!» χαμογέλασε ο νεαρός σερβιτόρος.

«Ακριβώς! Κι ένα ποτήρι Moscato d'Asti για την κυρία» συμπλήρωσε εκείνος.

«Όχι δυνατό κρασί» παρακάλεσε η Κλειώ.

«Αρωματικό, φινό, με μόλις έξι τοις εκατό αλκοόλ» την καθησύχασε ο Φάμπιο. «Είμαι βέβαιος ότι θα ζητήσετε και δεύτερο ποτήρι».

Στην Κλειώ ποτέ δεν άρεσε η σιωπή, αλλά ο άντρας που είχε απέναντί της έμοιαζε να 'χει κατατάξει τη συζήτηση στις πιο αβάσταχτες αγγαρείες. Έτσι, έστυψε το μυαλό της να βρει κάτι να πει.

«Μ' αρέσει το Τραστέβερε. Τη θεωρώ από τις πιο όμορφες συνοικίες της Ρώμης».

«Είναι αλήθεια» συμφώνησε εκείνος. «Πίσω από κάθε γωνιά της κρύβεται και μια έκπληξη».

«Υποθέτω ότι είστε τακτικός πελάτης...»

«Εννοείτε εδώ;»

«Ναι».

«Όχι ακριβώς».

Την ίδια στιγμή άνοιξε η πόρτα του ανελκυστήρα που βρισκόταν στ' αριστερά τους κι εμφανίστηκε μια εντυπωσιακή μελαχρινή γυναίκα, γύρω στα πενήντα, κερδίζοντας όλη την προσοχή του, πιθανόν και τη συμπάθειά του.

«Φάμπιο! Στ' αλήθεια πιστεύεις ότι είναι επικίνδυνος;»

είπε και κάθισε στον καναπέ απέναντί τους. Ταυτόχρονα το βλέμμα της αντάμωσε το βλέμμα της Κλειώς. «Συγγνώμη» είπε με έκφραση αθωότητας «δεν σας πρόσεξα».

«Που να πάρει η ευχή! Τι έχω πάνω μου και περνώ παρατήρητη;» συλλογίστηκε. Ήταν αλήθεια ότι η παρουσία της σπανίως γινόταν αντιληπτή, γεγονός που την έκανε να νιώθει σαν αόρατο, καλογυαλισμένο τζάμι. – «Μιλάς για τη ζωή σου ανάλαφρα σαν να λες “τι ωραία που περνάμε!”», όμως μέσα σου είσαι γεμάτη απόγνωση και κανείς δεν σε προσέχει» υποστήριζε η μητέρα της. Με τη σκέψη αυτή αναδιπλώθηκε κι έστησε ολόισια τον κορμό της.

«Μπάρμπα! Να σου συστήσω τη φίλη μου Κλειώ Αντύπα. Ελληνίδα».

Οι δυο γυναίκες αντάλλαξαν χαιρετισμό και η Ιταλίδα στράφηκε ξανά σ' εκείνον.

«Δεν νομίζω ότι υπάρχει τόσο σοβαρός κίνδυνος πυρκαγιάς, ώστε να πληρώνω αυτό το υπέρογκο ποσό στην ασφαλιστική!» δυσανασχέτησε.

«Θα το συζητήσουμε το βράδυ αυτό».

«Να σε απασχολήσω λίγο; Είναι ανάγκη...» είπε παρακαλετά. Ο Φάμπιο ζήτησε συγγνώμη από την Κλειώ κι ακολούθησε τα βιαστικά βήματα της Μπάρμπα σε μια ήσυχη γωνιά του ξενοδοχείου.

Το πρόσωπο της Κλειώς είχε την ασάλευτη ηρεμία του ανθρώπου που δεν καταλαβαίνει τι ακριβώς γίνεται, ωστόσο ένιωθε συστολή ώστε να προβεί σε ερωτήσεις. Επιστρέφοντας στο τραπέζι ο Φάμπιο, άλλαξε καρέκλα. Τώρα καθόταν ακριβώς απέναντί της, με τους αγκώνες ακουμπισμένους ελαφρά στο τραπέζι και τις παλάμες να

στηρίζουν το πιγούνι του. Μια στάση που δήλωνε πως ήταν έτοιμος για «ακρόαση». Εκείνη αισθάνθηκε την άνεση από την πλευρά του και χαλάρωσε.

«Θα μου πείτε λοιπόν ποια είναι η σχέση σας με την Αίγυπτο;»

«Ας μιλάμε στον ενικό».

«Σύμφωνοι, Φάμπιο. Λοιπόν; Θα μου πεις;»

«Είμαι αρχαιολόγος, εκπρόσωπος της Ιταλικής Αρχαιολογικής Σχολής που εδρεύει στην Αθήνα και επιβλέπων μιας σωστικής ανασκαφής λίγα χιλιόμετρα έξω απ' την Κνωσό. Του χρόνου όμως θα μετατεθώ στην Αίγυπτο» της εξήγησε στα ελληνικά. Η Κλειώ σάστισε που μιλούσε τέλεια τη γλώσσα της, αλλά περισσότερο ταραχτηκε.

«Στην Αίγυπτο;» πρόφερε συγκινημένη.

«Έχεις πάει;»

«Είναι η γενέτειρά μου. Ήμουν τριών χρόνων όταν φύγαμε από την Αλεξάνδρεια κι από τότε...»

«Δεν ξαναπήγες ποτέ;»

Η Κλειώ καθυστέρησε ν' απαντήσει. Χαμήλωσε το κεφάλι και ευχήθηκε μέσα της να μη διαισθανθεί τη θλίψη που την κατέκλυζε και σχετιζόταν μ' αυτό το θέμα.

«Μάλλον έγινα αδιάκριτος».

«Όχι, αλίμονο! Πήγα μόνο μια φορά στην Αλεξάνδρεια με την αδελφή της μητέρας μου. Ήμουν δεκατριών χρόνων τότε. Δεν θυμάμαι και πολλά, ή μάλλον θυμάμαι... θυμάμαι τι ένιωσα. Τραγική συγκίνηση, θαρρείς και επανασυνδέθηκα βίαια μ' ένα κομμάτι της ψυχής μου. Για κάποιον ανεξήγητο λόγο, ήθελα να μείνω για πάντα εκεί κι όταν γύρισα στην Αθήνα έπεσα σε βαθιά θλίψη. Δεν διάβαζα,

δεν έτρωγα, δεν ήθελα να δω κανέναν. Από τότε, δεν επεδίωξα να ξαναπάω».

«Σε τρόμαξε το άγνωστο».

«Κάθε άλλο. Την πόλη την ένιωθα πολύ οικεία».

«Δεν εννοώ αυτό».

«Τι εννοείς δηλαδή;»

«Τα άγνωστα κομμάτια της ψυχής. Αυτά που δεν μεταφράζονται, που δεν μεταστοιχειώνονται σε λόγια...» Η Κλειώ δεν απάντησε. Βυθισμένη στις σκέψεις της, προσπαθούσε να αναβιώσει τα συναισθήματα που ένιωσε τότε. Μάταια όμως. Ήταν αδύνατον να τα ανασύρει, λες και τα είχε θάψει σε κάποιο σκιερό κι ανήλιαγο χρονοντούλαπο.

«Η οικογένειά σου πηγαίνει την Αίγυπτο;»

Οι Αλεξανδρινές

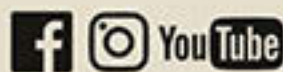
Η ζωή στη Νειλοχώρα

Αλεξάνδρεια 1905. Ο Αγαμέμνονας και η Ουρανία Βρανά ζουν υπό την κηδεμονία του θείου τους και της Γαλλίδας συζύγου του. Λίγο πριν ξεσπάσει ο Α΄ Παγκόσμιος, ο ευφυής Αγαμέμνονας υψώνει το ανάστημά του στην αλεξανδρινή εμπορική κοινότητα, ενώ ο γάμος του με τη γοητευτική Σμυρνιά Αναστασία Γιάσογλου επισφραγίζει την πολυπόθητη ευτυχία.

Η αδελφή του Αγαμέμνονα, Ουρανία, μετά τον αδιέξοδο έρωτά της μ' έναν νεαρό Αιγύπτιο και τον άτυχο γάμο της, γίνεται ένθερμη υποστηρίκτρια της Huda Shaarawi, στέλνοντας ένα μήνυμα εθνικής και φεμινιστικής αφύπνισης σε μια πανσπερμία γυναικών. Η επαναστατική της φύση την οδηγεί στην Ελλάδα του Μεταξά, αφήνοντας στην Αλεξάνδρεια, στα έμπιστα χέρια του αδελφού της, τη μεγάλη της κόρη Αικατερίνη. Ένας νέος κύκλος ζωής ξεκινά για την Αικατερίνη με φόντο τα οδυνηρά γεγονότα του Β΄ Παγκοσμίου.

Μισόν αιώνα μετά, η αρχαιολόγος Κλειώ Αντύπα, κόρη της Αικατερίνης, καλείται να εργαστεί στο Κάιρο προσκεκλημένη του Ιταλού αρχαιολόγου Φάμπιο Σορεντίνιο. Η επίσκεψη «στές γειτονιές τές ίδιες» της καβαφικής Αλεξάνδρειας φέρνει στο φως ένα γεγονός που έλαβε χώρα στη μάχη του Ελ Αλαμίν το 1942, ικανό να λυτρώσει τρεις γενιές γυναικών.

Μέσα από μια μυθιστορηματική αναδρομή σε δύο διαδοχικούς παγκόσμιους πολέμους σκιαγραφείται η ζωή των Ελλήνων στη χώρα του Νείλου και την εμβληματική Αλεξάνδρεια. Την πόλη της Μπελ Επόκ, των αντιθέσεων, των εστέτ, των μποέμ, των εμπόρων, των διανοούμενων, της φτώχειας και των χαμαιτυπείων.

www.minoas.gr

9 786180 212167
ISBN 978-618-02-1216-7

ΚΩΔ. 35364